

Wie gaat de monden voeden als de wereldbevolking in 2050 met de helft is gegroeid? Elisabeth Gauffin is ervan overtuigd dat boeren een sleutelrol vervullen in het voedselvraagstuk. Maar niet zozeer de Europese boeren. De Zweedse melkveehoudster is vicevoorzitter van de Zweedse evenknie van LTO en een warm pleitbezorgster voor landbouwontwikkeling in ontwikkelingslanden.

Dit is geen melk, verschrikkelijk. Op een show met koeien hoor je toch geen poeder in de koffie te gooien?' Ze zegt het met een knipoog, de Zweedse melkveehoudster Elisabeth Gauffin (49), maar ondertussen geeft ze op de stand van Agriterra tijdens de NRM wel haar visitekaartje af. Echte melk in de koffie staat – een beetje zwart-wit geredeneerd weliswaar – voor lokale productie en daarmee eerlijke productie. Het is een van Gauffins stokpaardjes. Elisabeth Gauffin is behalve biologisch melkveehoudster vicevoorzitter van de Federation of Swedish farmers (de Zweedse LTO) en is bij de International Federation of Agricultural Producers (IFAP) voorzitter van het comité dat standsorganisaties wereldwijd verenigt. Ze bezoekt internationale congressen over landbouwpolitiek en heeft nauwe contacten met de WTO. Landbouw staat volgens haar meer dan ooit tevoren op de politieke wereldagenda.

Waar komt de toegenomen aandacht voor landbouw vandaan?

'Er is veel discussie over landbouwgrond voor bio-energie. Brandstofprijzen rijzen namelijk de pan uit. Tegelijkertijd zijn de voedselvoorraden wereldwijd laag en is er discussie over het effect van een veranderend klimaat. Boeren vervullen een sleutelrol in dit soort kwesties. In 2050 is de wereldbevolking met de helft gegroeid, er zijn dan drie miljard mensen meer dan nu. Zeg het me maar, wie gaat die monden voeden? Ik denk dat de landbouwproductie in met name ontwikkelingslanden nog sterk kan verbeteren. Dan is er ook voor de bevolking van 2050 voldoende voedsel. In Afrika is de melkproductie bijzonder laag, met name vanwege het jarenlang dumpen van melkpoeder op dat continent. Nu voedselvoorraden afnemen en de wereldmarkt opleeft, heeft Afrika een kans zich te ontwikkelen. Het werk van Agriterra, dat agrarische projecten in ontwikkelingslanden lanceert en ondersteunt, moedig ik in dit kader aan.'

In Zweden heeft u een biologisch melkveebedrijf. Kunt u dat rijmen met uw betoog voor meer productie?

'Wij zijn drie jaar geleden omgeschakeld en verloren bij onze 185 koeien per dier duizend kilo melk. Maar ik ken ook een collega die biologisch werkt en die een gemiddelde realiseert van tienduizend kilogram per koe. Dat is ons doel, met een

biologische bedrijfsvoering kun je evengoed de productie verhogen. Bijvoorbeeld door de juiste timing in de voederwinning en door het vernieuwen van grasland met klavermengsels. Bij hogere producties maken kleine details het verschil.' 'Maar het gaat niet alleen om uitbreiding van de productie, we moeten ook efficiënter leren omgaan met voedsel en energie. In Zweden lopen de schattingen van voedselverspilling op tot twintig procent. Kijk maar om je heen, mensen gooien eten dat overblijft gewoon weg. We zijn als consument traag van inzicht dat daarin iets moet veranderen. Als ik dan berichten hoor over de voedselcrisis, dan denk ik: stop eerst eens met die verspilling.'

Melkproductie Afrika laag vanwege dumpen van melkpoeder

Is een honderd procent biologische landbouw het ideaal?

'Het zou naïef zijn om dat te zeggen. Deze discussie is niet zwart-wit. In sommige landen is kunstmest onmisbaar om gewassen te kunnen telen. Beide vormen van landbouw, biologisch en niet-biologisch, moeten blijven bestaan, zolang die maar duurzaam zijn. Voor ons eigen bedrijf was economie de belangrijkste reden voor omschakeling, de plus in de prijs van biologische melk bedraagt in Zweden zo'n twaalf eurocent per kilo melk op dit moment. Daarnaast merkten we een trend dat consumenten openstaan voor meer alternatieve producten. Traceerbaarheid, dierenwelzijn en regionale productie zijn dan belangrijk.'

Waar ligt in uw ogen het evenwicht in de keuze tussen energie en voedselproductie?

'De landbouw kan wel een deel van de energie produceren, maar schone energie uit wind en water zal ook een belangrijke plaats innemen. Waar ik bezorgd om ben, is de opkoop van

landbouwareaal in ontwikkelingslanden door grote multinationals, om zo de energievoorziening van rijkere landen te verzekeren. Dat risico van opkoop door multinationals moet wat mij betreft via WTO-regels worden onderdrukt.'

'Overigens is er in Europa ook nog onbenutte ruimte. Zweden bijvoorbeeld heeft veel grond die nog in cultuur valt te brengen voor de landbouw.'

Hoe ziet u de structuur van melkveebedrijven in Zweden over tien jaar?

'Ik denk dat de schaalvergroting verder doorzet, over tien jaar zijn er dan nog zo'n 3500 bedrijven. De afgelopen tien jaar is het aantal bedrijven in Zweden gehalveerd. Een veehouder heeft gemiddeld zo'n vijftig koeien. De melkveehouderij ging lang gebukt onder hoge kosten en lage opbrengsten, maar nu zie je dat er weer geïnvesteerd wordt. De melkrobot is sterk in opkomst, ook op grotere bedrijven. Arbeid wordt een knelpunt op groeiende bedrijven, het eentonige werk is voor personeel lastig aantrekkelijk te maken.'

In de week van de NRM gaf u leiding aan een symposium over fokkerij. Welke betekenis heeft de fokkerij bij de voedselvoorziening in ontwikkelingslanden?

'Een koe moet zich kunnen aanpassen aan de omstandigheden. Een holsteinkoe past niet in het klimaat van bijvoorbeeld Zambia. Daarvoor is het ras onvoldoende bestand tegen hitte. De Zweedse universiteit in Uppsala werkt nu aan een project in Ethiopië om lokale rassen te kruisen met het zeboeras. Wij hebben het geld en de kennis om daarin te investeren. De bedoeling is een koe te fokken met voldoende levensduur en productie onder de lokale omstandigheden. Het grootste knelpunt is echter het voer. Wij zijn gewend om ruwvoer te verstrekken, maar dat kan daar slecht groeien.'

U verwoordt veel ambities. Kunt u die waarmaken vanuit het IFAP?

'We staan in contact met WTO en de Verenigde Naties als het gaat om globalisering. Tot nu toe is onze stem niet sterk genoeg, het is een taak waar we continu aan werken. Onze kracht is dat we belangenbehartigers uit verschillende landen, zowel ontwikkelings- als ontwikkelde landen, laten samenwerken.'

Tijmen van Zessen

Elisabeth Gauffin: 'Voedselcrisis? Stop eerst de verspilling van voedsel'

Wie de monden gaat voeden